C/2024/5923

2024.10.2.

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

(2024. augusztus 30.)

a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó keretről, valamint az 1093/2010/EU, az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és az (EU) 2022/2554 rendelet módosításáról szóló rendeletre vonatkozó javaslatról

(CON/2024/29)

(C/2024/5923)

Bevezetés és jogalap

2023. június 28-án az Európai Bizottság a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó keretről, valamint az 1093/2010/EU, az 1094/2010/EU, az 1095/2010/EU és az (EU) 2022/2554 rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot ([1]) (a továbbiakban: a javasolt rendelet) fogadott el. Az Európai Központi Bank (EKB) úgy ítéli meg, hogy a javasolt rendelet a hatáskörébe tartozik, ezért úgy határozott, hogy gyakorolja az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikke (4) bekezdésének második mondatán és 282. cikkének (5) bekezdésén alapuló, arra irányuló jogát, hogy saját kezdeményezésre véleményt fogadjon el a javasolt rendeletről.

Az EKB véleményalkotásra szolgáló hatásköre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (4) bekezdésén és 282. cikkének (5) bekezdésén alapul, mivel a javasolt rendelet olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek érintik az EKB-nak a Szerződés 127. cikkének (6) bekezdése szerinti, a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó feladatait. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzata 17.5. cikkének első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

1. Általános észrevételek

1.1. A javasolt rendelet az európai adatstratégia ([2]) fontos összetevője. A pénzügyi ágazatban (a fizetési számlákat leszámítva) az ügyféladatok megosztásának kezelésére szolgáló szilárd jogi keret létrehozásának célja, hogy az ügyfelek, az egyéni fogyasztók és a vállalkozások számára olyan személyre szabott, adatvezérelt termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést tegyen lehetővé, amelyek jobban megfelelnek sajátos igényeiknek. Az EKB üdvözli a javasolt rendeletnek az ügyféladatokhoz való hozzáférésre és azok felhasználására vonatkozó keret bevezetésére irányuló célkitűzését. Ez előmozdítaná az innovációt, versenyképesebbé tenné a pénzügyi szolgáltatásokat, és nagyobb ellenőrzést biztosítana az ügyfelek számára saját pénzügyi adataik felett. A javaslat hozzájárulhatna a tőkepiaci unió fejlődéséhez is annyiban, amennyiben arra ösztönzi a szolgáltatókat, hogy az ügyfelek igényeihez jobban igazodó szolgáltatások szélesebb körét kínálják, és a piac versenyképesebbé válásával csökkentsék a díjakat.

1.2. A javasolt rendelet ügyfélközpontú megközelítést alkalmaz olyan eszközök biztosításával, amelyek lehetővé teszik az ügyfelek pénzügyi adatai feletti ellenőrzést. E tekintetben a javasolt rendelet biztosítja az ügyfelek számára azt a jogot, hogy kérjék, hogy az adatbirtokosok ([3]) az adatfelhasználókkal ([4]) az ügyfelek által kifejezetten engedélyezett célokból és feltételek mellett osszanak meg ügyféladatokat ([5]), biztosítva ezáltal azt, hogy az adatmegosztás mindig az adatmegosztási engedély ügyfél általi megadását követően történik. E célból a javasolt rendelet azt a kötelezettségeket rója az adatbirtokosokra, hogy biztosítsák az ilyen hozzáférést ([6]), és biztosítsanak az ügyfelek számára olyan, a pénzügyi adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó engedély-irányítópultokat ([7]), amelyek lehetővé teszik számukra az általuk adott engedélyek nyomon követését és kezelését. Az átláthatóságnak és az adatmegosztási folyamatba vetett fogyasztói bizalomnak a fokozását célul kitűző ezen szabályrendszert további biztosítékok egészítik ki. Ezek közé tartozik a felelősségteljes adatkezelés biztosítása azáltal, hogy az ügyféladatokhoz való hozzáférést a már engedélyezett pénzügyi intézményekre és az újonnan engedélyezett pénzügyi információs szolgáltatókra ([8]) korlátozzák, amelyek a szolgáltatók új kategóriáját képezik ([9]). Ezen túlmenően az Európai Bankhatóságnak és az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóságnak az Európai Adatvédelmi Testülettel együttműködve olyan célzott iránymutatásokat kell kidolgoznia, amelyek meghatározzák a

([1]) COM(2023) 360 final.
([2]) COM(2020) 66 final.
([3]) Lásd a javasolt rendelet 3. cikkének 5. pontját.
([4]) Lásd a javasolt rendelet 3. cikkének 6. pontját.
([5]) Lásd a javasolt rendelet 3. cikkének 2. pontját és 5. cikkét.
([6]) Lásd a javasolt rendelet 4. és 5. cikkét.
([7]) Lásd a javasolt rendelet 8. cikkét.
([8]) Lásd a javasolt rendelet 6. cikkét.
([9]) Lásd a javasolt rendelet 12–14. cikkét.

fogyasztókat a tisztességtelen bánásmóddal vagy kizárással szemben védő adatfelhasználási kört ([10]). Emellett a javasolt rendelet előírja az ügyféladatok szabványosítását, és követelményeket állapít meg a pénzügyi adatmegosztási rendszerek létrehozására és irányítására vonatkozóan az adatmegosztás egyszerűsítése és az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében a hozzáférésre, az átláthatóságra, az ellentételezésre, a felelősségre és a vitarendezésre vonatkozó szerződéses keret kidolgozása révén. A javasolt rendelet azt is előírja az illetékes hatóságok számára, hogy értékeljék az említett irányítási követelményeknek való megfelelést ([11]).

1.3. Az EKB megjegyzi, hogy azok az ügyféladatok, amelyeket az adatbirtokosok az ügyfél kérésére kötelesek az adatfelhasználók rendelkezésére bocsátani, magukban foglalhatnak lakáscélú jelzáloghitel-megállapodásokra, hitelekre és – a fizetési számlák kivételével – számlákra vonatkozó adatokat, valamint a vállalkozások hitelképességi vizsgálatának részét képező olyan adatokat, amelyeket a hitelkérelmezési eljárás vagy a hitelminősítés iránti kérelem részeként gyűjtenek ([12]). Az (EU) 2016/867 európai központi banki rendelet (EKB/2016/13) ([13]) (a továbbiakban: AnaCredit rendelet) alapján gyűjtött azon adatokat, amelyeket az AnaCredit rendelet 11. cikke alapján a visszacsatolási mechanizmuson keresztül osztanak meg hitelintézetekkel, nem szabad a javasolt rendelet 4. és 5. cikke alapján tovább megosztani az adatfelhasználókkal. Ez a megosztás ellentétes lenne az AnaCredit rendelet 11. cikkének (1) bekezdésével, amely ezen adatok felhasználását kizárólag a hitelkockázat hitelintézetek általi kezelésére és a hitelezési információk minőségének javítására korlátozza, és bizonyos korlátozott körülményektől eltekintve kifejezetten megtiltja az adatok más felekkel való megosztását. Ezért az EKB üdvözölné, ha a javasolt rendeletben szerepelne egy azt egyértelműsítő kifejezett kijelentés, hogy a hitelintézetekkel az AnaCredit rendelet 11. cikkének (1) bekezdése alapján a visszacsatolási mechanizmuson keresztül megosztott adatokat nem lehet ügyfelekkel vagy adatfelhasználókkal megosztani a javasolt rendelet 4. és 5. cikke alapján.

1.4. A javasolt rendelet előírja ([14]) a tagállamok számára, hogy jelöljék ki a javasolt rendeletben meghatározott feladatok és feladatok ellátásáért felelős illetékes hatóságokat. A pénzügyi intézmények tekintetében a javasolt rendelet illetékes hatóságként az (EU) 2022/2554 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: DORA) ([15]) 46. cikkében meghatározott illetékes hatóságokra utal ([16]). Az illetékes hatóságoknak a javasolt rendelet által és a DORA 46. cikkében felsorolt vonatkozó jogi aktusok által biztosított hatáskörökkel összhangban kell biztosítaniuk a javasolt rendeletnek való megfelelést ([17]); az említett 46. cikk előírja, hogy az 1024/2013/EU tanácsi rendelet (a továbbiakban: SSM-rendelet) ([18]) 6. cikke (4) bekezdésével összhangban jelentősnek minősített hitelintézetek esetében az EKB az említett rendeletben rá ruházott hatáskörökkel és feladatokkal összhangban biztosítja a DORA-nak való megfelelést ([19]). Alapvető fontosságú megjegyezni, hogy a DORA a működési rezilienciára összpontosít, míg a javasolt rendelet elsődleges célja a fogyasztóvédelem, és ez a különbség eltérő hatásköröket tehet szükségessé.

1.5. Ennek fényében tisztázni kell az EKB-nak a javasolt rendelet szerinti szerepét a prudenciális felügyeleti hatásköre tekintetében (lásd a 2. bekezdést).

2. **Az EKB felügyeleti hatáskörének egyértelművé tétele**

2.1. A javasolt rendelet szerint az EKB felügyeli azt, hogy a jelentős hitelintézetek megfelelnek-e a rendeletnek. Az EKB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a javasolt rendelet ezáltal olyan felügyeleti feladatokat ruház az EKB-ra, amelyek nem prudenciális jellegűek, sokkal inkább a fogyasztóvédelemmel kapcsolatosak. Ez összeegyeztethetetlen lenne azzal a ténnyel, hogy a Tanács a Szerződés 127. cikkének (6) bekezdése értelmében egyhangúlag eljárva csak a prudenciális felügyelettel kapcsolatos külön feladatokkal bízhatja meg az EKB-t. Ennek megfelelően az SSM-rendelet

([10]) Lásd a javasolt rendelet 7. cikkét.
([11]) Lásd a javasolt rendelet 9. és 10. cikkét.
([12]) Lásd a javasolt rendelet 2. cikke (1) bekezdésének a) és f) pontját, valamint 4. és 5. cikkét.
([13]) Az Európai Központi Bank (EU) 2016/867 rendelete (2016. május 18.) a részletes hitelezési és hitelkockázati adatok gyűjtéséről (EKB/2016/13) (HL L 144., 2016.6.1., 44. o.).
([14]) Lásd a javasolt rendelet 17. cikkének (1) bekezdését.
([15]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2554 rendelete (2022. december 14.) a pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról, valamint az 1060/2009/EK, a 648/2012/EU, a 600/2014/EU, a 909/2014/EU és az (EU) 2016/1011 rendelet módosításáról (HL L 333., 2022.12.27., 1. o.).
([16]) Lásd a javasolt rendelet 17. cikkének (4) bekezdését.
([17]) Lásd a javasolt rendelet 17. cikkének (4) bekezdését.
([18]) A Tanács 1024/2013/EU rendelete (2013. október 15.) az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról (HL L 287., 2013.10.29., 63. o.).
([19]) Lásd a DORA 46. cikkének a) pontját.

prudenciális felügyeleti célokból bízza meg az EKB-t az annak biztosítására irányuló feladattal, hogy a jelentős hitelintézetek megfelelnek valamennyi olyan vonatkozó uniós jogi aktusnak, amely előírja, hogy a hitelintézeteknek többek között megbízható kockázatkezelési eljárásokkal és belső ellenőrzési mechanizmusokkal kell rendelkezniük ([20]). Az EKB prudenciális felügyeleti szerepe e tekintetben annak biztosítására korlátozódik, hogy a hitelintézetek a prudenciális kockázatoknak való kitettségük értékelésére és kezelésére irányuló politikákat és eljárásokat alkalmaznak, ideértve a bankok üzleti modelljeinek, irányítási és működési kockázatainak különböző aspektusaihoz kapcsolódó kockázatokat is. Az EKB-t azzal a céllal bízták meg e feladatokkal, hogy biztosítsa a hitelintézetek biztonságát és stabilitását és a pénzügyi rendszer stabilitását ([21]). Az EKB ezért csak annyiban tekinthető illetékes hatóságnak, amennyiben az a Szerződés és az SSM-rendelet által ráruházott feladatok ellátásához szükséges ([22]).

2.2. A javasolt rendelet célja a fogyasztóvédelem, nem pedig a hitelintézetek biztonságának és stabilitásának a biztosítása. Ezt 1. az ügyfél pénzügyi adatainak megosztására és az azokhoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok megállapításával, valamint 2. annak biztosítására törekedve valósítja meg, hogy ezek a szabályok megfelelnek az ellenőrzés és az átláthatóság növeléséhez szükséges követelményeknek és kötelezettségeknek. Következésképpen annak felügyelete, hogy a jelentős hitelintézetek megfelelnek-e a javasolt rendeletben meghatározott követelményeknek, kívül esik az EKB-nak a Szerződés és az SSM-rendelet szerinti prudenciális felügyeleti hatáskörén. Ez a következtetés összhangban van az SSM-rendelet (28) preambulumbekezdésével, amely egyértelművé teszi, hogy a fogyasztóvédelem nem tartozik az EKB-ra ruházott felügyeleti feladatok közé és az továbbra is a nemzeti hatóságok hatáskörébe tartozik. Ezért a javasolt rendelet szövegének minden kétséget kizáróan egyértelművé kell tennie, hogy az EKB-t nem jelölik ki fogyasztóvédelmi feladatokkal ([23]) megbízott illetékes hatóságnak, ideértve az összevont felügyeletet ellátó hatósági minőséget ([24]) is.

2.3. Mindazonáltal az EKB hangsúlyozza, hogy egyértelmű jogalapot kell biztosítani az együttműködés biztosításához ([25]), ideértve az EKB és a javasolt rendelet alapján kijelölt illetékes hatóságok közötti releváns információcsere elősegítését. Ez összhangban van az SSM-rendelet (29) preambulumbekezdésével, amely kimondja, hogy az EKB adott esetben teljes körűen együttműködik a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása tekintetében illetékes nemzeti hatóságokkal.

2.4. Ennek alapján az EKB azt javasolja, hogy módosítsák a javasolt rendelet 3. cikkének (4) bekezdését és 17. cikkének (4) bekezdését, 18. cikke (1) bekezdése b) pontjának v. alpontját és 26. cikkének (1) bekezdését annak biztosítása érdekében, hogy az EKB-nak a javasolt rendelet szerinti hatáskörei tükrözzék a Szerződés és az SSM-rendelet által ráruházott feladatokat.

Abban az esetben, ahol az EKB a javasolt rendelet módosítására tesz javaslatot, külön technikai munkadokumentum tartalmazza a szövegezési javaslatokat és az azokhoz fűzött magyarázatot. A technikai munkadokumentum angol nyelven elérhető az EUR-Lexen.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2024. augusztus 30-án.

az EKB elnöke
Christine LAGARDE

([20]) Lásd az SSM rendelet 4. cikke (1) bekezdésének e) pontját.
([21]) Lásd az SSM rendelet (30) preambulumbekezdését.
([22]) Az a megállapítás, hogy az EKB-ra csak prudenciális felügyeleti feladatok ruházhatók, nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy a nemzeti prudenciális hatóságokra bízzák a javasolt rendeletben meghatározott felügyeleti feladatokat.
([23]) Lásd a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról szóló rendeletre irányuló javaslatról szóló, 2021. december 29-i CON/2021/40 európai központi banki vélemény (HL C 115., 2022.3.11., 5. o.) 2. bekezdését.
([24]) Lásd a javasolt rendelet 18. cikke (1) bekezdése b) pontjának v. alpontját.
([25]) Lásd a Pénzmosás és a Terrorizmusfinanszírozás Elleni Küzdelem Hatóságának létrehozásáról szóló rendelet iránti javaslatról szóló, 2022. február 16-i CON/2022/4 európai központi banki vélemény (HL C 210., 2022.5.25., 5. o.) 3. bekezdését.